

PODACI O USTANOVU/ŠKOLI	PODACI O AUTORIMA/AUTORKAMA
Naziv škole: Osnovna škola „Veljko Vlahović“	Dina Zavarko, učiteljica
Mesto, opština: Novi Sad - Šangaj	
Školska uprava: Novi Sad	
Opis primera dobre prakse IO	
Učeci druge, učimo se i mi	
Ključne reči: <i>osnovna škola, intelektualne teškoće, hiperaktivnost</i>	
Opis obrazovne situacije učenika i okruženja	
<p>Devojčica je neredovno pohađala predškolsku ustanovu, nije mogla duže da zadrži pažnju na onome što se radi, često je menjala interesovanja, i nije imala verbalnu komunikaciju sa vaspitačima i decom.</p> <p>Na upisu u školu majka je izrazila želju da se devojčici odloži polazak u školu. Upućena je na IRK koja u svom mišljenju iznosi: „... devojčica je hiperaktivna, na donjoj granici lake mentalne zaostalosti, ali nema osnova za odlaganje polaska u školu“.</p> <p>Majci sam rekla da se ne brine, da ćemo devojčici pružiti svaku podršku, ali i da će biti neophodna pojačana saradnja škole i roditelja. Majka je dolazila na svaki poziv i pokazivala spremnost da poštuje moje sugestije. Devojčica je govorila veoma brzo i nerazgovetno (prednji zubi na obe vilice su potpino potrošeni zbog karijesa). Nije uspostavljala kontakt očima, imitirala je ponašanje starijih iz svog okruženja (pušenje cigarete, telefonske razgovore, dojenje bebe...), često se valjala, vrištala, u izlivima besa govorila nam je da će nas „ubiti od batina“, bacala je stvari drugih učenika, ujedala, pljuvala, psovala, skidala, bežala iz učionice. Znanje koje je pokazivala i način korišćenja olovke bili su daleko ispod očekivanog za uzrast. Higijenske navike i navike kulturnog ponašanja su joj bile veoma slabo razvijene. Velike teškoće je imala da samostalno obavi bilo koju aktivnost koja se sastojala od više od dva koraka. Bilo je teško usmeriti njeno ponašanje na neku aktivnost.</p> <p>Pre polaska u školu roditelji je nikada nisu vodili na lekarske preglede kako bi se ustanovilo zbog čega se dete ponaša na ovaj način.</p>	
Opis dobre prakse	
<p>U septembru sam na časovima i odmorima imala podršku učiteljice iz produženog boravka. Tada mi je bilo lakše jer je uvek jedna od nas mogla da isprati potrebe i aktivnosti ove učenice. Kada je učiteljica morla da počne rad sa svojom grupom u boravku, podršku su mi pružali dežurni nastavnici i tehničko osoblje koje je intervenisalo ukoliko devojčica pobegne iz učionice, a dešavalo se da iskoristi priliku</p>	

čim ja posvetim pažnju nekom drugom učeniku, da potrči ka vratima ili počne da više, valja se i baca školski pribor drugih učenika. Često se dešavalo da prespava prve časove iako je majka tvrdila da ide na vreme da spava. Tim je zbog toga predložio da na nastavu izvesno vreme dolazi od 3. časa dok se ne prilagodi ranom ustajanju. Otežavajuća okolnost je i to što sam u odeljenju imala još jednog učenika sa smetnjama u razvoju kojem je takođe bila neophodna moja veća podrška.

Ostaloj deci sam objasnila da moramo ovoj učenici da pomognemo da se prilagodi školskoj sredini. Ubrzo su učenici počeli da paze na nju dok ja pokazujem drugim učenicima, uključivali su je u svoje aktivnosti, a ja sam je angažovala da mi pomaže oko podele svezaka, brisanja table... Nakon nekog vremena počela je da me oponaša, da se ponaša kao učiteljica. Majka je govorila da kod kuće kaže da voli školu.

U učionici smo napravili kutak za odmor (strunjača, igračke, bojanke, knjige... sve što bi joj moglo biti zanimljivo). Kada bi se uznemirila, a često je menjala raspoloženje, sa njom bi u kutak odlazio neko od učenika koji je završio svoje zadatke. Kroz igru, ona je usvajala norme socijalno prihvatljivog ponašanja. Radila sam sa njom na kulturi ophođenja, razvijanju higijenskih navika i postigli smo da je počela samostalno da pere ruke posle upotrebe toaleta i da pita da li može da ide do toaleta. Davala sam joj priliku da što više koristi šaku i prste kako bi što više usavršila pokret hvatanja (sakupljanje zrna pasulja, pirinča, nizanje testenina na konac, pravljenje kuglica od krep-papira, rezanje makazama...).

Često je bila bolesna, pa je već u prvom polugodištu izostala skoro dva meseca. Po povratku u školu, njeno ponašanje bi se vratilo na početni stadijum tako da bi zaboravljala sve prihvatljive oblike ponašanja koje je usvojila pre bolesti. Imala sam dogovor sa majkom koje aktivnosti da radi sa njom kod kuće kako kako ne bi zaboravila ono što je naučila u školi. Majci sam rekla da obrati pažnju o čemu priča pred njom jer ona sve „upija“ i ponavlja kada dođe u školu. Savetovala sam je kako da organizuje devijčici dan i slobodno vreme, da razgovara sa njom dok se šetaju (šta vidi, boje, oblici), da je uključi u neke poslove u kući i uvek pohvali njeno angažovanje. Domaće zadatke koji su se odnosili na crtanje i bojenje uvek je uradila. Porodica je siromašna, roditelji su bez stalnog zaposlenja i njihove mogućnosti da se na različite načine bave detetom su jako male.

Majka je podnela zahtev da dobiju ličnog pratioca za devojčicu. Pre nego što im je lični pratilac dodeljen, majka je provodila vreme sa njom na časovima. Devojčica je uspevala pod majčinim pritiskom da se kontroliše (majka ju je držala za ruku na časovima) a kada bi se uznemirila, izvodila bi je na dvorište da se malo prošetala. Sredinom 2. polugodišta prvog razreda dobila je ličnu pratiteljku. Veoma ju je lepo prihvatila. Ona joj je pomagala da se pripremi za čas, odvodila ju je do toaleta, pomogala joj je da se obuče i dovodila je i odvodila je u školu. Učenica je i dalje imala momente kada je nijedna aktivnost nije zanimala i tada bi tražila da ide napolje. Kada je umesto majke u odeljenje došla lična pratiteljka, devojčica je počela da pokazuje poštovanje prema meni. Prilikom obraćanja uvek sam joj naglašavala reči IZVOLI, HVALA, DOBAR DAN i DOVIĐENJA, ali je tek sa dolaskom lične pratiteljke, devojčica počela da ih koristi. Imala sam dogovor sa ličnom pratiteljkom da se učenica polako osamostaljuje u nekim aktivnostima kao što je pripremanje školskog pribora, odlaganje jakne na mesto i sl. Devojčica je počela da učestvuje u aktivnostima na času.

U 2. razredu učenica pokazuje nešto više spremnosti da obavi i neki zadatak kao što je bojenje, crtanje i sl. Usvaja velika štampana slova A, M. Naučila je da prepozna boje. U radu sa njom sam najviše koristila ilustrativno - demonstrativne nastavne metode (slikovnice, slike, nastavne lisitće koje sam pravila za nju, slagalice, slovarice, edukativne softvere, metod igre i individualizirani oblik rada, grupni i rad u paru - vršnjačka podrška u učenju). Pokazalo se da je rad na računaru previše zaokuplja, potpuno se isključuje i prestaje da komunicira sa okolinom, pojačava njenu želju da savlada neku igru ali i pojačava njenu hiperaktivnost. Stoga sam upotrebu računara privremeno obustavila i zamenila nekim drugim aktivnostima (slagalice, puzzle, kockice, bockalice, seckanje makazama...).

Uočavam problem sa vidom. Očni lekar joj prepisuje korišćenje naočara ali zbog nesaradnje na pregledima ne dobija dioptriju. Pregledi kod stomatologa su bili bezuspešni jer nije saradivala. Razvoj govora je bio veoma usporen. Ponovo pokazuje bes i nezadovoljstvo i u školi i kod kuće. Krajem 2. razreda dečiji neuropsihijatar uvodi joj lek za hiperaktivnost. Devojčica je u početku dobro reagovala na lek tako što je počela da ostvaruje kontakt pogledom, da bolje prati ono što joj se govori, da se trudi da uradi zadatke. Manje ju je zanimao kutak sa igračkama, više se družila sa decom. Pokazuje napredak u logičkom zaključivanju i pisanju. Prebrojava skupove do pet elemenata, grupše predmete po jednoj zajedničkoj karakteristici. Devojčica prepoznaje osam štampanih slova ćirilice. Ume da poveže sliku i glas. Pokušava da ščitava slogove. Podršku lične pratiteljke traži samo kada ide u toalet i za vreme velikog odmora. Sveske su joj urednije, stalo joj je do pohvale. Izuzetno je motorički spretna pa na časovima fizičkog vaspitanja donosi poene svojoj ekipi u različitim igrama i vodi vežbe oblikovanja i tada broji do 10. Deca je prihvataju, paze je i vode računa da učestvuje u aktivnostima na času. Posle par meseci, primećuje se da lek nema više pozitivno dejstvo i u ponašanju se dešava izvesno nazadovanje. Ono što je karakteristično za učenicu jeste da su oscilacije u napredovanju relativno često, ali da napredak u odnosu na sam početak školovanja konstantno postoji.

U 3. razredu učenica se sama priprema za čas. Pokazuje mi kako je uradila domaće zadatke. Pohvali se time da je sve sama uradila. Razlikuje pribor za pojedine predmete. Reaguje na verbalno obraćanje. Razlikuje deset štampanih slova ćirilice, polako počinje da ščitava slogove, prebrojava do 6 i piše brojeve, usvojila je neka znanja o svetu oko sebe, razlikuje životinje, neke biljke, na osnovu slika uočava zagađenje prirode, sa zadovoljstvom učestvuje u svim aktivnostima u odeljenju, kulturno se ophodi prema drugima. Uspela je da napravi sa svojim drugom plakat na temu „Reljef našeg kraja“ i učestvovala je u njegovom prezentovanju pred celim razredom.

Često je odsutna zbog zdravstvenih tegoba. Kada je u bolnici, redovno komuniciram sa majkom i upućena sam u devojčicino zdravstveno stanje. Posle svakog boravka u bolnici, potrebno je vreme i dodatna podrška da se vrati na stanje pre odlaska u bolnicu. Zahvaljujući poverenju koje je ostvareno, majka se više trudi da sprovodi neke aktivnosti koje joj preporučim. Zadovoljna je kako joj ćerka napreduje. Mislim da je i ona motivisana jer vidi da devojčica može mnogo više nego što je mislila.

Profesionalna dobit

Kada sam upoznala učenicu strepela sam da li ću umeti da pronađem najbolji način da joj pomognem. Mnogo puta sam imala učenike koji su imali razvojnih teškoća ali ona je bila drugačija od svih. Međutim, NIKAD nisam ni pomislila da odustanem. Učila sam o njoj posmatrajući je, čitala, raspitivala se kod stručnjaka za decu sa ADHD sindromom i uživala u svakom i najmanjem napretku koji postigne. Bilo je mnogo situacija koje su mi bile iznenađujuće, tragala sam za savetima kako postupati. Shvatila sam da je svaka situacija drugačija i da je potrebno da slušam svoj unutrašnji glas. Kad čitam beleške koje sam pravila o njoj setim se koliko su mi neke situacije bile neverovatne, činilo mi se da neću uspeti da joj pomognem. Međutim, sada kada vidim koliko je napredovala, ponosna sam na nju. Ona je doprinela da se osećam bolje i kao nastavnik i kao čovek. Mnogi su sumnjali u mogućnost njenog napredovanja, ali ja sam duboko verovala da ćemo ona i ja uspeti. Čeka nas još mnogo rada, učenja i druženja, ali i radosti zbog ostvarenih uspeha.